

СВІТЛАНА ВАСИЛЬЧЕНКО,
методист Науково-методичного
центру інформатики та інфор-
маційних технологій в освіті
E-mail: wasvet2006@gmail.com

Активізація творчої складової колективів шкіл-учасників програми Intel® «Шлях до успіху» через обласний фестиваль соціальних проєктів

Анотація. В статті описано, як проводиться обласний фестиваль соціальних проєктів за програмою Intel® «Шлях до успіху». Як організатори фестивалю створюють умови для розвитку творчих здібностей та креативності учнів і їх фасилітаторів. Фестиваль створює ситуацію успіху, що забезпечує активізацію творчої складової колективів шкіл-учасників програми Intel® «Шлях до успіху».

Ключові слова: програма Intel® «Шлях до успіху», фестиваль соціальних проєктів, творчість, креативність.

Програма Intel® «Шлях до успіху» є частиною міжнародного проєкту компанії Intel «Інновації в освіті». Основні завдання освітньої програми Intel® «Шлях до успіху»: сприяти оволодінню навичками роботи на комп'ютері, застосовувати отримані учнями навички в навчальній та пізнавальній діяльності, розвивати навички вирішення проблем та інші види критичного мислення, розвивати і заохочувати співробітництво учнів в тому числі для вирішення проблем місцевого співтовариства (навчальної групи, класу, школи, міста проживання та інші). Основним результатом навчання за даною програмою можна назвати значне просування дітей, учнів 5–10 класів, за трьома напрямками: освоєння комп'ютерних технологій, розвиток критичного мислення та вмінь співпрацювати в групі.

З метою реалізації основних завдань нової редакції Концепції профільного навчання у старшій школі, затвердже-

ної наказом МОН № 854 від 11.09.2009 року, регіональної програми інформатизації освіти, регіонального освітнього проєкту «Формування та розвиток ІКТ-компетентності вчителів та учнів» з 2010 р. заклади освіти Запорізької області приєдналися до програми Intel® «Шлях до успіху».

Центр інформатики та інформаційних технологій в освіті КЗ «ЗОІППО» ЗОР спільно з Програмою розвитку ООН в Україні організували та провели 5 навчальних тренінгів з підготовки вчителів до викладання курсів програми. 116 вчителів з 24 районів Запорізької області отримали сертифікати фасилітаторів програми Intel® «Шлях до успіху».

Ресурсно-методичний центр «Айорн» у співпраці з Міністерством освіти і науки, молоді і спорту України та компанією Intel здійснює методичний супровід всіх учасників програми: безкоштовно забезпечує навчально-методичними й електронними посібниками учнів та

вчителів, проводить майстер-класи, моніторинг, конкурси.

Впровадження навчальних курсів програми «Комп'ютерні технології для місцевої спільноти» (5, 6, 7 класи), «Комп'ютерні технології та майбутня професія» (8, 9 класи), «Підприємництво» (10, 11 класи) здійснюється за рахунок варіативної частини навчальних планів, годин гурткової роботи, під час навчальної практики та загальноосвітніх навчальних закладах та закладах позашкільної освіти.

У рамках програми Intel® «Шлях до успіху» в Запорізькій області два роки поспіль проводиться обласний фестиваль соціальних проектів, які були реалізовані учнями на заняттях під час навчання за курсом «Комп'ютерні технології для місцевої спільноти». Реалізація проектів – це обов'язковий підсумок навчання за вказаною програмою.

Організаторами фестивалю виступають Департамент освіти і науки, молоді та спорту Запорізької обласної державної адміністрації, дирекція освітніх програм Intel, програма Intel® «Шлях до успіху», кафедра інформатики та інформаційних технологій в освіті Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Метою фестивалю є популяризація програми і розповсюдження позитивного досвіду, підтримка і стимулювання учнів та викладачів, які працюють за програмою Intel® «Шлях до успіху»; популяризація методу проектів як педагогічної технології, що дає змогу розвивати навички XXI століття.

Завданнями фестивалю є:

- ▶ активізація творчої складової колективів шкіл-учасників програми Intel® «Шлях до успіху»;
- ▶ створення умов для обміну інноваційним досвідом організації проектної діяльності учнів з використанням інформаційних технологій;
- ▶ інтеграція зусиль вчителів, учнів, їхніх батьків у спільній роботі над проектом;
- ▶ розвиток ІКТ-компетентності різних суб'єктів освітнього процесу;
- ▶ формування громадянської позиції,

виховання любові до свого рідного краю.

Обласний фестиваль створює умови для прояву творчих здібностей особистості. В рамках фестивалю проводяться заходи та конкурси творчого характеру, які передбачають креативність в їх реалізації і розраховані на прояв творчого нахнення, орієнтовані на творчі здібності його учасників. Програма фестивалю спонукає до творчої ініціативи, сприяє прояву у учасників фестивалю самодіяльності, самореалізації, втілення власних ідей, які спрямовані на створення нового.

Фестиваль – це свято, яке потребує прояву творчості ще на етапі підготовки до нього: збір матеріалу, його обробка, оформлення, вибір форми подання матеріалу, аналіз колективної творчої справи, коли кожен має свою маленьку відповідальність, може внести свій особистий внесок.

Підготовка до фестивалю та сам фестиваль – це позакласна робота вчителя та учнів. Позакласна робота краще сприяє вирішенню пошуково-творчих завдань. Якщо в процесі навчальної діяльності на уроках більше формується вміння вчитися, то в позаурочній роботі більше часу відводиться творчій діяльності учнів. Створюються умови для формування загальної здатності шукати і знаходити нові рішення, незвичайні способи досягнення необхідного результату, нові підходи до розгляду пропонованої ситуації.

Перший обласний фестиваль соціальних проектів «Все в твоїх руках!» відбувся в 2011 р. й був присвячений 20-річчю незалежності України.

Підготовка до фестивалю розпочалася ще навесні 2011 р. Було розроблено положення про проведення обласного фестивалю соціальних проектів, підготовлено Наказ ОблУОН № 447 від 31.05.2011 р. До вересня фасидітатори програми надсилали заявки на участь у фестивалі, разом з учнями готували паспорти проектів та розміщували інформацію про впровадженні проекти в Інтернеті. 17 команд з різних регіонів Запорізької області надіслали свої про-

Рис. 1. Блог першого фестивалю «Все в твоїх руках!»

екти, 12 команд були представлені на фестивалі 24 вересня. Все, що відбувалось в рамках першого фестивалю відображалось на блозі фестивалю <http://festifalzp2011.blogspot.com/> (рис. 1).

Другий обласний фестиваль соціальних проєктів «Якщо не ми? Тоді хто?» відбувся у червні–вересні 2012 р. за двома версіями: «Фестиваль ON-line», «Фестиваль». У фестивалі взяли участь 13 команд. Все, що відбувалось в рамках другого фестивалю відображалось на блозі фестивалю <http://festifalzp2012.blogspot.com/> (рис. 2).

У рамках першого та другого фестивалів учасникам необхідно було:

1. Подати паспорт реалізованого проєкту (друкований вигляд).
2. Опублікувати в Інтернеті (електронний вигляд) інформацію про реалізований проєкт.

Фестиваль «Если не мы? То кто?»

Рис. 2. Блог другого фестивалю «Якщо не ми? Тоді хто?»

3. Оформити стенд про реалізований проєкт на «Алеї успіху».
4. Захистити проєкт перед аудиторією у вигляді театралізованого дійства.

Таким чином, учні – учасники команд під час фестивалю демонструють реалізований соціальний проєкт різними засобами, проявляють власні творчі здібності з різних сторін: ту саму інформацію учні подають і письмово, й використовуючи мультимедійні засоби, й у вигляді схем, малюнків та стендів, й у вигляді театралізованих сцен, віршів та пісень.

У сценарії фестивалю завжди є місце сюрпризам, де учасники без підготовки проявляють свою винахідливість, креативність, творчість.

Так на першому фестивалі було надано час командам для створення синквейнів. Синквейн – це вірш, який вимагає синтезу інформації і матеріалу в коротких висловах, що дає змогу описувати або рефлектувати з якогось приводу.

Правила складання синквейна.
 » перший рядок – одне слово, зазвичай іменник, що відображає головну ідею;

Фестиваль

Яркий, сказочный
Увлекает, соединяет, затягивает
Он открывает новые таланты
КРАСКИ

Путь

Довгий, веселий!
путь буває дуже коротким.
Красивий!

Рис. 3. Скріншоти слайдів презентації в онлайн, у якій усі учасники записували синквейни

- ▶ другий рядок – два слова, прикметники, що описують основну думку;
  - ▶ третій рядок – три слова, дієслова, що описують дії в рамках теми;
  - ▶ четвертий рядок – фраза з декількох слів, що виражає ставлення до теми;
  - ▶ п'ятий рядок – слово, пов'язане з першим, що відображає сутність теми.
- Приклади синквейнів, які були створені учасниками фестивалю на рис. 3.

Синквейни є швидким і потужним інструментом для узагальнення понять та інформації. Для того, щоб найбільш правильно, повно і точно висловити свою думку, дитина повинна мати достатній лексичний запас. У синквейні сконцентровані знання, почуття, і звужена оцінка явищ і подій, виражена своя позиція, погляд на ту чи іншу подію, предмет. Учасники фестивалю повинні були показати вміння ще й прочитати свій твір. Усі діти з великим бажанням «сиділи в поетичному кріслі» і читали свій твір вголос для всіх. Робота по складанню синквейнів – джерело невичерпної творчості для дітей.

На другому фестивалі кожній команді пропонувалось виконати завдання «Заморочки з бочки». Дати колективну відповідь на найнесподіваніші запитання, наприклад: «Куди б Ви вирушили, якби мали машину часу?», «Ви зустріли прибульця з іншої планети, яку екскурсію на Землі Ви готові йому провести?», «Якщо б Ви могли бути невидимкою, щоб Ви зробили?»

Найцікавішим завданням виявився конкурс «Побудуй споруду», метою якого було побудувати найвищу та надміцну

споруду з п'яти аркушів паперу за 5 хв (рис. 4).

Завдання на будівництво споруди забезпечило умови для спостереження за командами в творчому процесі. Як відбувається придумування, фантазування на задану тему, і яким чином досягається результат? Як учасники команд спілкуються під час творчого процесу?

Під впливом створеної атмосфери в учасників команди виникали деякі ідеї, які конкретно або узагальнено втілювались в образ майбутньої споруди. Образ ідеї трансформувалася у форму – готову композицію, яка відповідала задуму. Творчий процес – це досягнення єдності форми і змісту. Команди демонстрували вміння абстрагуватися від другорядних властивостей об'єкта, узагальнювати та розвивати свою ідею в потрібному напрямі.

Найкраще з завданням конкурсу «Побудуй споруду» впорались ті команди, де учасники володіють:

- ▶ здатністю почути і чітко переформулювати завдання для команди;
- ▶ здатністю побіжно виробити достатню кількість ідей за обмежений час;
- ▶ умінням відшуковувати оригінальні рішення;
- ▶ умінням швидко придумувати найнеймовірніші рішення заданої проблеми;
- ▶ умінням слухати й розуміти партнерів по творчому процесу.

Усі команди легко, радісно, з творчим ентузіазмом взяли участь у конкурсі на будівництво споруди. Для команд атмосфера, умови конкурсу були не нові, вони

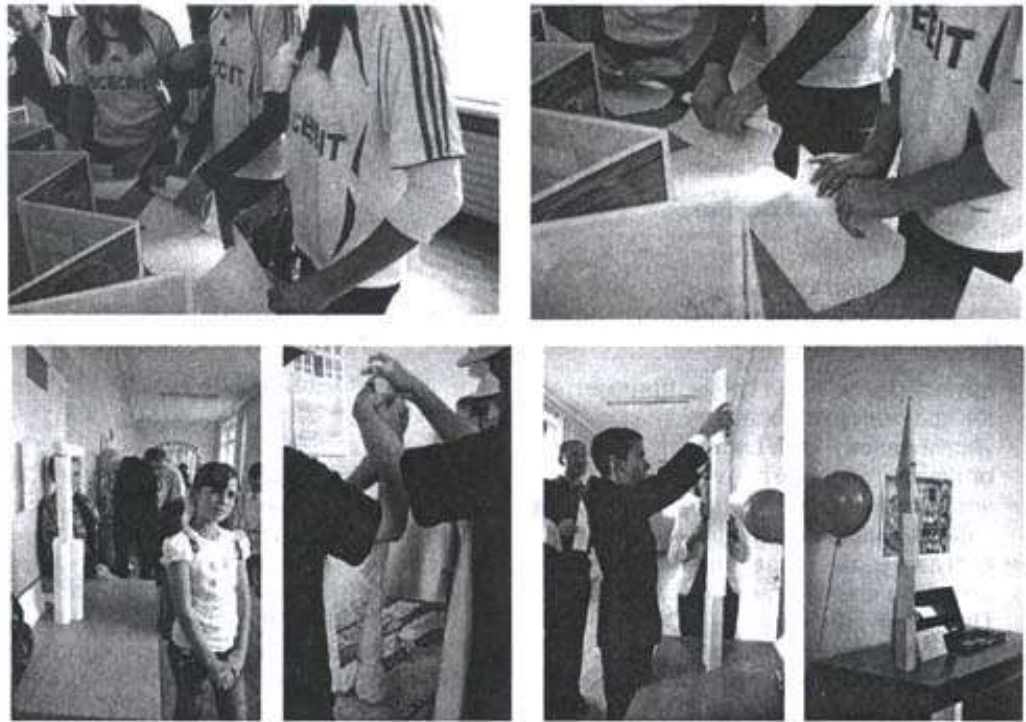

Рис. 3. Фото конкурсу «Побудуй споруду»

звикли працювати саме так, за принципом творчого процесу.

І для учнів, і для вчителя процес навчання за програмою Intel® «Шлях до успіху» з самого початку будується як творча, дослідницька діяльність самих дітей. Активна позиція у навчанні, перетворення навчання в особистісну значущу подію зумовлена тим, що навчання за програмою Intel® «Шлях до успіху» не зводиться лише до засвоєння готових правил і визначень, а є справжнім процесом здобування знань, де учень разом з учителем стають в певному сенсі творцями тих подій, в які вони включені і які самі будують.

Для цього в процесі навчання передбачені постановка та вирішення системи творчих завдань. Проблематичність завдань і пошук можливих методів їх вирішення роблять навчання особливим дослідницьким процесом, в результаті якого відбувається здобування знань, пошук учнями разом з учителем різних шляхів вирішення проблеми й

обов'язкове втілення, реалізація своїх ідей для досягнення результату.

У такому навчанні важливе місце займає моделювання, яке стає тією знаковою опорою, яка і дає змогу перетворювати навчання в дослідницьку діяльність учнів. При цьому необхідно поєднувати навчання і гру. У формі різного роду ролевих ігор діти будують моделі трьох видів: модель з властивостями предмета вивчення, модель можливого способу аналізу навчального матеріалу та узагальнену модель навчальної діяльності. Найчастіше ці три види моделей поєднуються в одній загальній моделі. Основною формою побудови уроку є діалог. У процесі учнівських дискусій, які веде вчитель, проводиться колективне планування змісту і ходу уроків та проєктів.

Людина завжди усвідомлено або не усвідомлено прагне творити. У кожному з нас закладено величезний творчий потенціал та безмежні можливості для його реалізації. Створюючи щось нове, змінюючи навколишній світ, людина безупинно

росте і змінюється сама. Тому пошук нових ідей і оригінальних рішень – це один із проявів безперервного пошуку себе, самопізнання і особистісного зростання. Ключ до успіху практично у всіх сферах життя – це творче мислення. Для того щоб творча віддача людини була максимальною, необхідно розумне поєднання творчого і критичного мислення. У психології називають два конкуруючих між собою способи мислення: критичний і творчий. Критичне мислення спрямоване на виявлення недоліків у думках інших людей. Творче мислення пов'язане з відкриттям принципово нового знання, з генерацією власних оригінальних ідей, а не з оцінюванням чужих думок. Людина, у якої критична тенденція занадто виражена, приділяє основну увагу критиці, хоча сама б могла творити. Навпаки, людина, у якої конструктивне, творче мислення домінує над критичним, часто виявляється нездатною бачити недоліки у власних судженнях і оцінках. Вихід з цього становища у тому, що у людини з самого дитинства необхідно розвивати як критичне, так і творче мислення, піклуючись про те, щоб вони знаходилися в рівновазі, супроводжували і періодично змінювали одне одне в будь-якому розумовому акті. Якщо людина висловлює власну ідею, то вона сама повинна її відразу ж критично осмислити. Якщо оригінальна, нова думка висловлена кимось іншим, то поряд з її критикою необхідно обов'язково пропонувати свою. Тому в програмі Intel® «Шлях до успіху» поряд з формуванням критичного мислення приділяється увага формуванню творчого мислення.

Одна з найамбітніших цілей Програми Intel® «Шлях до успіху» – змінити в школі взаємини між дорослими і дітьми (формування нової парадигми взаємовідносин учитель-учень). Роль вчителя як фасилітатора успішно освоюється педагогами області, спілкування між дорослим і дітьми стає більш відкритим, невимушеним, дружнім. Діти стають більш відкритими, вони з цікавістю в очах беруться за нові завдання, їм подобається сам процес виконання завдання. Дані зміни помітили вчителі-предметники на своїх уроках:

учні стали більш впевненими в собі, своїх відповідях, відстоюють свою точку зору, не бояться ділитися своїми думками з однокласниками. Зміни помітили й батьки: діти прагнуть вирішувати значущі для себе проблеми, прагнуть діяти, творити. Все це підтверджується й на фестивалі, який об'єднує не тільки фасилітаторів та команди учнів, а й батьків, та інших вчителів.

Обласний фестиваль – це дзеркало успіху дітей, які навчаються за програмою. На фестивалі панує творча атмосфера, тому що кожний його учасник – це творча людина з певними рисами: завдання виконує, спираючись на уяву і оригінальність, знаходить зв'язки між ідеями інших людей, взаємодіє та співпрацює з однодумцями, по-різному виражає ідеї (рухи, танець, текст і зображення).

Обласний фестиваль – це можливість проявити творчі задуми й організаторам фестивалю. Розробка сценарію обласних фестивалів, оформлення актових залів, пошук висловів про успіх, дизайн емблеми фестивалю, дипломів і бюлетенів для голосування – все це готується на передодні з творчим натхненням та ентузіазмом. Створення нового продукту викликає позитивну емоційну реакцію. Позитивний емоційний стан є нагородою творчому процесу і стимулює організаторів фестивалю діяти в тому ж напрямі.

Творчість – ключовий навик XXI століття, потрібний в усіх сферах і дисциплінах. З огляду на «економіку знань», яка вимагає нових зв'язків між людьми, ресурсами та ідеями, можливості створювати та виробляти різноманітні засоби і потреби використовувати їх, а також необхідність пошуку творчих підходів до вирішення глобальних питань, перед освітянами постають нові завдання. Потрібні творчі методики викладання та навчання, а також нові способи заохочення учнів до творчості та новаторства. Це заклик до пошуку способів стимулювати творчість учнів у межах навчального плану. Про творчість необхідно думати як про м'язи. Чим більше їх тренуєш, тим сильнішими вони стають. Творчість часто пов'язують з уявою, жвавістю й оригінальністю: це створення чогось нового. Якщо уява стосується розробки

нових ідей, а новаторство — їх застосування, творчість — це зв'язок між цими двома компонентами, створення реальних прикладів цих ідей (незалежно від форми їх втілення: написання, малювання, виготовлення або проєктування).

«У динамічному сучасному світі людям потрібно постійно пропонувати творчі рішення неочікуваних проблем. Успіх базується не лише на знаннях, але й на здатності творчо мислити та діяти». Майкл Резнік (Michael Resnick, січень 2008 р. «Посів насіння творчого суспільства». Навчання та керування за допомогою технологій.)

Обласний фестиваль соціальних проєктів за програмою Intel® «Шлях до успіху» спонукає учасників діяти, як діють творчі та креативні люди, й це створює

умови для розвитку творчих здібностей та креативності, що є основою успішності, забезпечує активізацію творчої складової колективів шкіл-учасників програми Intel® «Шлях до успіху». Й не випадково за підсумками Всеукраїнського конкурсу проєктів «Наш проєкт для спільноти» в 2012 р. стали лауреатами 7 проєктів, які були реалізовані в загальноосвітніх закладах Запорізької області. Це високий результат, який свідчить про зацікавленість учнів, батьків та вчителів у необхідності навчатися за інноваційними технологіями, що сприяють цілеспрямованому розвитку умінь, пов'язаних з успішною адаптацією в суспільстві, творчих здібностей, розвивають навички роботи в проєктах, визначають схильності та інтереси учнів.

Література

1. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии, — СПб.: Питер, 2005.
2. Мэй Р. Мужество творить: Очерк психологии творчества. Львов: Инициатива; М.: Институт общегуманитарных исследований, 2001. С. 43.
3. Развитие творческих способностей — это... Самопознание.ru http://samopoznanie.ru/schools/razvitie_tvorcheskikh_sposobnostey/ —
4. Особенности творческого процесса http://www.pobiv.ru/art/Osobennosti_prozessa
5. Общая психология. Литература для студента <http://libsib.ru/obschaya-psichologiya/psichologiya-mishleniya/osobennosti-i-usloviya-tvorcheskogo-mishleniya>